

Ongevallen en Bewegen in Nederland

Kerncijfers 2000-2001 voor beleid
en onderzoek

P.C. den Hertog ¹
L.T.B. van Kampen ²
W.T.M. Ooijendijk ³
S.L. Schmikli ⁴
W. Schoots ¹
I. Vriend ¹

Uitgegeven door
Stichting Consument en Veiligheid
Postbus 75169
1070 AD Amsterdam

Mei 2003

¹ Stichting Consument en Veiligheid

² Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid SWOV

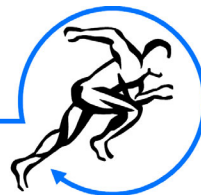
³ TNO Preventie en Gezondheid

⁴ Universitair Centrum Sportgeneeskunde, locatie UMC Utrecht

In samenwerking met:

Universitair Centrum Sportgeneeskunde

Overname van tekst of gedeelten van tekst is toegestaan, mits onder vermelding van de titel van de uitgave en het adres waar de publicatie verkrijgbaar is.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk

1	De enquête Ongevallen en Bewegen in Nederland	5
2	Methode van onderzoek	7
3	Definities	9
4	Algemeen	13
	Tabel 1a Incidentie van ongevalsletsels en sportblessures	
	Tabel 1b Prevalentie van ongevalsletsels en sportblessures	
	Tabel 2a De meest voorkomende medische behandelaars	
	Tabel 2b De 'belangrijkste' medische behandelaar	
	Tabel 3 Incidentie naar geslacht	
	Tabel 4 Incidentie (per 100.000 van een leeftijdsgroep) naar leeftijd	
	Tabel 5 Prevalentie naar geslacht	
	Tabel 6 Prevalentie (per 100.000 van een leeftijdsgroep) naar leeftijd	
5	Privé-ongevallen, medisch behandeld	17
	Tabel 7 Ongevalsemechanisme	
	Tabel 8 Plaats van het ongeval	
	Tabel 9 Activiteit tijdens het ongeval	
6	Sportblessures, medisch en niet medisch behandeld	19
	Tabel 10 Incidentie en incidentiedichtheid per sporttak	
	Tabel 11 Kenmerken van de blessure en setting waarin ontstaan per sporttak	
	Tabel 12 Uitvoeren van preventieve maatregelen en het gebruik van beschermingsmiddelen	
	Tabel 13 Sportdeelname naar sporttak, geslacht, leeftijd en uren per week	
7	Verkeersongevallen, medisch behandeld	23
	Tabel 14 Voertuig van het slachtoffer	
	Tabel 15 Type aanrijding	
	Tabel 16 Politie bij het ongeval	
8	Arbeidsongevallen, medisch behandeld	25
	Tabel 17 Plaats van het ongeval	
	Tabel 18 Ongevalsemechanisme	
	Tabel 19 Bedrijfstak	

9	Bewegen	27
Tabel 20	Beweegnorm, fitnorm en combinorm	
Tabel 21	Minuten inspanning en liggen/ zitten per dag	
Tabel 22	Mening van de bevolking over eigen bewegen en fitheid	

1

De enquête Ongevallen en Bewegen in Nederland

Ongevallen en Bewegen in Nederland (OBiN), voorheen Ongevallen in Nederland, is een continu uitgevoerde enquête naar letsels door ongevallen en blessures, sportparticipatie en bewegen in Nederland. Gevraagd wordt naar letsel ontstaan in het verkeer, tijdens het werk, tijdens sporten en bij activiteiten in de privé-sfeer. Verder worden vragen gesteld over de sportparticipatie (de kwaliteit en kwantiteit van de deelname aan georganiseerde en ongeorganiseerde sport) en over de hoeveelheid lichaamsbeweging en het bewegingspatroon van de Nederlandse bevolking.

De werkzaamheden voor OBiN worden uitgevoerd door Consument en Veiligheid; Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid SWOV; Universitair Centrum Sportgeneeskunde, locatie UMC Utrecht; TNO Preventie en Gezondheid (TNO PG) en TNO Arbeid. Het onderzoek wordt gefinancierd door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

In deze publicatie treft u naast een beknopte omschrijving van het onderzoek de belangrijkste kerncijfers aan. De gegevens bestrijken de jaren 2000 en 2001. Een uitgebreidere rapportage zal op een later tijdstip het daglicht zien. Bij het samenstellen van deze kerncijfers is zoveel mogelijk rekening gehouden met wensen uit de verschillende sectoren.

2

Methoden van onderzoek

De gegevensverzameling van OBiN is in januari 2000 gestart als vervolg op de eerdere onderzoeken naar Ongevallen in Nederland die in 1992/1993 en 1997/1998 werden uitgevoerd. OBiN levert gegevens over het aantal slachtoffers waarbij letsel ontstaat (incidentie) en over het aantal slachtoffers dat hinder heeft van letsel door ongevallen die eerder plaatsvonden (prevalentie). Het geeft onder andere inzicht in het ontstaan van het letsel, de aard ervan en de noodzakelijke medische behandeling.

Door verschillen in opzet en gestelde vragen kunnen de resultaten van OBiN 2000-2001 niet goed vergeleken worden met de voorgaande onderzoeken van Ongevallen in Nederland. Door de continue opzet van OBiN is het wel mogelijk om in de toekomst uitspraken te doen over trends in de ontwikkeling van ongevallsletsel, behandeling of bijvoorbeeld sportparticipatie.

Het onderzoek wordt uitgevoerd door middel van telefonische interviews. Er wordt willekeurig (random) één persoon uit het gezin ondervraagd. In totaal worden zo per jaar circa 10.000 personen ondervraagd. Als de geselecteerde persoon 11 jaar of jonger is, wordt het gesprek over dit kind gehouden met degene die het kind dagelijks verzorgt. De belangrijkste vragen over sportdeelname worden alleen gesteld aan (over) alle personen van 4 jaar en ouder in deze steekproef. De belangrijkste vragen over bewegen worden alleen gesteld aan alle personen van 12 jaar en ouder in deze steekproef.

Voor het onderdeel sportparticipatie worden daarnaast extra vragen gesteld aan 2.500 personen per jaar uit deze steekproef. Ook voor het beweegdeel worden een aantal extra beweegvragen voorgelegd aan 2.500 andere personen uit deze steekproef.

Het OBiN-bestand wordt gecorrigeerd voor mogelijke non-respons effecten die blijken uit verschillen op een aantal kenmerken tussen respondenten en de gegevens over de landelijke populatie. Daartoe vindt achtereenvolgend een weging plaats naar huishoudgrootte (het grootste effect), opleiding, hoofdkostwinner, regio, en leeftijd*geslacht. Op deze manier wordt de steekproef zo goed mogelijk in overeenstemming gebracht met wat we weten over deze kenmerken in de landelijke bevolking.

3

Definities

Arbeidsongeval

Een arbeidsongeval is een ongeval dat door of tijdens de uitoefening van betaalde arbeid plaatsvindt, met uitzondering van een ongeval dat plaatsvindt op weg van of naar het werk. Ongevallen tijdens vrijwilligerswerk vallen niet onder deze definitie, maar ongevallen tijdens arbeid van een zelfstandige wel.

Ongevallen op school rekenen we alleen tot de arbeidsongevallen als het slachtoffer een werknemer is, dus niet als het een leerling betreft. Letsel dat in het verkeer wordt opgelopen terwijl men daaraan beroepshalve deelneemt (bijvoorbeeld een beroepschauffeur) rekenen we tot de verkeersongevallen.

Combinorm

De combinorm is een combinatie van de NNGB en de fitnorm en omvat mensen die ofwel voldoen aan de NNGB en/of de Fitnorm.

Fitnorm

De fitnorm gaat uit van inspannende lichaamsbeweging: 3 dagen per week tenminste 20 minuten inspannende lichaamsbeweging.

Incidentie

De incidentie geeft het gemiddelde aantal slachtoffers per jaar dat bij een ongeval of tijdens sportbeoefening letsel opliep. Indien iemand in deze periode twee of meer te onderscheiden ongevallen heeft meegemaakt of sportblessures heeft opgelopen worden deze incidenten afzonderlijk meegeteld. De incidentie geeft dus weer hoeveel nieuwe gevallen zich in een jaar voordoen. De aantallen zijn gebaseerd op de vraag of de geïnterviewde gedurende de periode van gemiddeld 3,5 maand voor het interview letsel of blessures heeft opgelopen door een ongeval of sportblessure.

Incidentiedichtheid

De incidentiedichtheid van sportblessures is de incidentie ofwel het aantal blessures per 1.000 sporturen.

Inspannende lichaamsbeweging

Voorbeelden van inspannende lichaamsbeweging zijn: hardlopen, wielrennen en andere inspannende sporten, maar ook inspannende bezigheden thuis zoals hout hakken.

Matig intensieve lichamelijke activiteiten

Voorbeelden van matig intensieve lichamelijke activiteiten bij volwassenen zijn: wandelen met een snelheid van 5-6 kilometer per uur (dus flink doorwandelen) en fietsen met 15 km per uur. Voor de meeste ouderen geldt dat voor hen wandelen met een snelheid van 3-4 km per uur en fietsen met een snelheid van 10 km per uur doorgaans al voldoende zijn om over matig intensieve lichamelijke activiteit te kunnen spreken. Matig intensief is dus niet alleen afhankelijk van de soort inspanning, maar ook van de individuele lichamelijke toestand en leeftijd.

Nederlandse Norm Gezond Bewegen

De Nederlandse norm voor gezondheidsbevordering via bewegen, kortweg 'Nederlandse Norm Gezond Bewegen' (NNGB) luidt (Kemper et al. 2000) voor volwassenen: een half uur matig intensieve lichamelijke activiteit op tenminste vijf, maarbij voorkeur alle dagen van de week.

Privé-ongevallen

Onder privé-ongevallen verstaan we alle ongevallen die niet onder de definitie van verkeersongevallen, arbeidsongevallen of sportblessures vallen. Het gaat hierbij meestal om letsel opgelopen in of om het huis, in openbare gebouwen, op straat en tijdens vrijetijdsbesteding voor zover het geen verkeersongeval of sportblessure betreft. Opzettelijk toegebracht letsel en letsel ontstaan tijdens medische behandeling vallen buiten deze definitie en vallen buiten de hier gehanteerde definitie van ongevallen en sportblessures. Deze letsels zijn daarom niet in de tabellen opgenomen.

(Punt-)prevalentie

De (punt-)prevalentie geeft het aantal slachtoffers weer die op het moment van het interview hinder ondervinden van een letsel door een ongeval of een sportblessure (puntprevalentie). Het letsel of de blessure kan kort geleden zijn ontstaan maar kan ook al langer daarvoor zijn ontstaan. De prevalentie geeft dus weer hoeveel mensen binnen de bevolking op een bepaald moment in de tijd hinder ondervinden van letsel of blessures. De incidentie en prevalentie kunnen niet bij elkaar worden opgeteld omdat de aantallen deels overlappen.

Sportblessure

Een sportblessure is letsel dat ontstaat door een plotselinge gebeurtenis tijdens sportbeoefening of dat geleidelijk ontstaat ten gevolge van het sporten. We rekenen letsels tijdens schoolsport en bij sportbeoefening onder werktijd ook tot de sportblessures. Letsel opgelopen tijdens het bekijken van sportwedstrijden rekenen we niet tot de sportblessures.

Verkeersongevallen

Onder verkeersongevallen worden alle ongevallen verstaan met een voertuig dat aan het verkeer deelneemt. Een voetganger die letsel oploopt rekenen we conform de definitie niet tot de slachtoffers van een verkeersongeval tenzij dit

letsel veroorzaakt werd door een bewegend voertuig. Ongevallen met bewegende voertuigen (waaronder fietsen en bromfietsen) rekenen we altijd tot de verkeersongevallen, ook wanneer er geen andere verkeersdeelnemer bij betrokken was (bijvoorbeeld een botsing tegen een paaltje) of wanneer geen duidelijke externe oorzaak aanwezig was (fietser verliest om onduidelijke redenen zijn evenwicht). Letsel dat ontstaat terwijl het voertuig niet aan het verkeer deelneemt (zoals een geparkeerde auto) rekenen we niet tot de verkeersongevallen.

4

Algemeen

Tabel 1a Incidentie (per jaar) van ongevalsletsels en sportblessures

	Medisch behandeld n=700	Niet medisch behandeld n=347
Verkeersongevallen	270.000	120.000
Sportblessures, plotseling ontstaan	640.000	630.000
Sportblessures, geleidelijk ontstaan	94.000	110.000
Arbeidsongevallen	210.000	140.000
Privé-ongevallen	770.000	**
Totaal	2.000.000	**

Bron: Ongevallen en Bewegen in Nederland, jaarlijkse gemiddelde over 2000/2001

** : niet gemeten

Tabel 1b Prevalentie (1) van ongevalsletsels en sportblessures

	Medisch behandeld n=1.417	Niet medisch behandeld n=225
Verkeersongevallen	240.000	32.000
Sportblessures, plotseling ontstaan	320.000	95.000
Sportblessures, geleidelijk ontstaan	80.000	36.000
Arbeidsongevallen	110.000	28.000
Privé-ongevallen	320.000	**
Totaal	1.100.000	**

Bron: Ongevallen en Bewegen in Nederland, jaarlijkse gemiddelde over 2000/2001

(1) : Bij de prevalentie gaat het om hinder van een letsel op het moment van het vraaggesprek

** : niet gemeten

Tabel 2a Incidentie van medisch behandelde ongevalsletsels en sportblessures: de meest voorkomende behandelaars (1)

	Verkeer n=96	Sport, plotseling ontstaan n=206	Sport, geleidelijk ontstaan n=33	Arbeid n=66	Privé n=299	Totaal n=700
Ziekenhuisopname	29.000 11%	* (2%)	* (3%)	* (2%)	26.000 3%	76.000 4%
Specialist, poli	60.000 22%	130.000 21%	* (5%)	53.000 26%	170.000 21%	420.000 21%
Sportarts	- -	52.000 8%	* (8%)	- -	* (0%)	60.000 3%
SEH-behandeling	110.000 42%	190.000 30%	* (1%)	66.000 31%	250.000 32%	610.000 31%
Fysiotherapeut	33.000 12%	240.000 38%	63.000 66%	52.000 25%	110.000 14%	500.000 25%
Huisarts	140.000 52%	300.000 48%	59.000 63%	130.000 61%	520.000 67%	1.100.000 58%
Totaal ongevallen/blessures	270.000 100%	640.000 100%	94.000 100%	210.000 100%	770.000 100%	2.000.000 100%

Bron: Ongevallen en Bewegingen in Nederland, jaarlijkse gemiddelde over 2000/2001

(1) Per ongevalsletsel/ blessure zijn meerdere behandelaars mogelijk.

* en () : n-getallen zijn te klein (<10) voor het maken van een betrouwbare schatting

- : geen waarnemingen, n=0

Tabel 2b Incidentie van medisch behandelde ongevalsletsels en blessures: de 'belangrijkste' medische behandelaar (1)

	Verkeer n=96	Sport, plotseling ontstaan n=206	Sport, geleidelijk ontstaan n=33	Arbeid n=66	Privé n=299	Totaal n=700
Revalidatiekliniek	(2%)	-	-	(2%)	(0%)	(1%)
Ziekenhuisopname	9%	(2%)	(3%)	(2%)	3%	4%
Specialist, poli	17%	19%	(2%)	24%	19%	19%
Sportarts	-	7%	(2%)	-	(0%)	2%
Fysiotherapeut	12%	28%	60%	21%	12%	20%
SEH-behandeling	26%	14%	-	15%	21%	18%
Huisarts	29%	25%	33%	31%	40%	32%
Overig	(6%)	(4%)	-	(6%)	4%	4%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Bron: Ongevallen en Bewegingen in Nederland, jaarlijkse gemiddelde over 2000/2001

(1) In deze tabel heeft de behandelaar die duidt op de hoogste ernst, prioriteit boven andere behandelaars

* en () : n-getallen zijn te klein (<10) voor het maken van een betrouwbare schatting

-: geen waarnemingen; n=0

Tabel 3 Incidentie van medisch behandelde ongevalsletsels en sportblessures: verdeling naar geslacht

	n	Man	Vrouw	Totaal
Verkeer	96	56%	44%	100%
Sport, plotseling ontstaan	206	68%	32%	100%
Sport, geleidelijk ontstaan	33	70%	30%	100%
Arbeid	66	63%	37%	100%
Privé	299	43%	57%	100%
Totaal	700	56%	44%	100%

Bron: Ongevallen en Bewegen in Nederland, jaarlijkse gemiddelde over 2000/2001

Tabel 4 Incidentie van medisch behandelde ongevalsletsels en sportblessures: incidentie per 100.000 van een leeftijdsgroep

	n	0-17 jaar	18-34 jaar	35-54 jaar	55 jaar en ouder	Totaal
Verkeer	96	2.300	2.400	1.000	1.200	1.700
Sport, plotseling ontstaan	206	5.900	6.900	3.000	680	4.000
Sport, geleidelijk ontstaan	33	*	*	1.000	*	590
Arbeid	66	*	2.600	2.000	*	1.300
Privé	299	6.700	3.200	4.300	5.500	4.800
Totaal	700	15.000	16.000	11.000	8.000	12.000

Bron: Ongevallen en Bewegen in Nederland, jaarlijkse gemiddelde over 2000/2001

* : n-getallen zijn te klein (<10) voor het maken van een betrouwbare schatting

Tabel 5 Prevalentie van medisch behandelde ongevalsletsels en sportblessures: verdeling naar geslacht

	n	Man	Vrouw	Totaal
Verkeer	337	43%	57%	100%
Sport, plotseling ontstaan	370	62%	38%	100%
Sport, geleidelijk ontstaan	109	59%	41%	100%
Arbeid	133	68%	37%	100%
Privé	468	43%	57%	100%
Totaal	1.417	51%	49%	100%

Bron: Ongevallen en Bewegen in Nederland, jaarlijkse gemiddelde over 2000/2001

Tabel 6 **Prevalentie van medisch behandelde ongevalsletsels en sportblessures:
prevalentie per 100.000 van een leeftijdsgroep**

	n	0-17 jaar	18-34 jaar	35-54 jaar	55 jaar en ouder	Totaal
Verkeer	337	430	2.000	1.700	1.600	1.500
Sport, plotseling ontstaan	370	1.000	3.800	2.300	660	2.000
Sport, geleidelijk ontstaan	109	320	520	860	190	500
Arbeid	133	*	1.000	1.100	590	700
Privé	468	800	1.500	2.500	3.100	2.000
Totaal	1.417	2.600	8.800	8.400	6.200	6.700

Bron: Ongevallen en Bewegen in Nederland, jaarlijkse gemiddelde over 2000/2001

* : n-getallen zijn te klein (<10) voor het maken van een betrouwbare schatting

5

Privé-ongevallen, medisch behandeld

Tabel 7 Medisch behandelde privé-ongevallen: ongevalsmechanisme

	Incidentie n=291	Prevalentie n=457
Val van gelijk niveau	41%	43%
Door object	13%	9%
Vertillen, verkeerde beweging	12%	12%
Val van hoogte	7%	6%
Val van vaste trap	5%	6%
Overig	19%	19%
Geen opgave	(3%)	4%
Totaal	100%	100%

Bron: Ongevallen en Bewegen in Nederland, jaarlijkse gemiddelde over 2000/2001

() : n-getallen zijn te klein (<10) voor het maken van een betrouwbare schatting

Tabel 8 Medisch behandelde privé-ongevallen: plaats van het ongeval

	Incidentie n=296	Prevalentie n=465
In en om woonhuis	48%	44%
Straat/trottoir	20%	23%
Plaats voor recreatie/sport, natuur	10%	13%
School/kinderopvang	4%	(2%)
Overig	14%	16%
Geen opgave	3%	2%
Totaal	100	100

Bron: Ongevallen en Bewegen in Nederland, jaarlijkse gemiddelde over 2000/2001

() : n-getallen zijn te klein (<10) voor het maken van een betrouwbare schatting

Tabel 9 Medisch behandelde privé-ongevallen: activiteit tijdens het ongeval

	Incidentie n=296	Prevalentie n=465
Spelen, stoeien	18%	7%
Huishoudelijk werk	10%	9%
Noodzakelijke dagelijkse activiteiten	8%	7%
Lopen in en om huis	8%	9%
Wandelen, hond uitlaten	7%	10%
Ergens te voet heengaan	6%	7%
Doe-het-zelf, tuinieren	5%	9%
Winkelen	4%	4%
Overig	28%	35%
Geen opgave	4%	4%
Totaal	100%	100%

Bron: Ongevallen en Bewegen in Nederland, jaarlijkse gemiddelde over 2000/2001

6

Sportblessures, medisch en niet-medisch behandeld

Tabel 10 Incidentie en incidentiedichtheid (1) van sportblessures (2) en percentage medisch behandelde blessures per sporttak

	n	Incidentie	Incidentie- dichtheid	95% betrouw- baarheids interval	waarvan medisch behandeld	Incidentie- dichtheid medisch behandelde blessures	
Veldvoetbal	148	440.000	30%	2,5	2,1-2,9	51%	1,3
Buitentennis	29	85.000	6%	0,8	0,5-1,1	41%	0,3
Zaalvoetbal	24	71.000	5%	7,1	4,7-10,5	52%	3,7
Hardlopen/joggen/trimmen	22	67.000	4%	1,0	0,6-1,5	51%	0,5
Volleybal	21	63.000	4%	1,5	1,0-2,3	62%	0,9
Skiën, snowboarden	19	58.000	4%	4,9	3,1-7,7	65%	3,2
Veldhockey	19	56.000	4%	2,3	1,5-3,6	(46%)	(1,1)
Basketbal	18	53.000	4%	4,0	2,5-6,3	(52%)	(2,1)
Indoortennis	13	40.000	3%	1,4	0,8-2,5	(49%)	(0,7)
Fitness/conditietraining	12	36.000	2%	0,2	0,1-0,3	(45%)	(0,1)
Totaal	496	1.500.000	100%	0,9	0,8-1,0	(50%)	(0,5)

Bron: Ongevallen en Bewegingen in Nederland, jaarlijkse gemiddelde over 2000/2001

(1) Incidentiedichtheid: aantal blessures per 1.000 uren sport

(2) zowel plotseling als geleidelijk ontstane sportblessures, medisch en niet medisch behandeld

() : n-getallen zijn te klein (<10) voor het maken van een betrouwbare schatting

Tabel 11 Incidentie sportblessures (1): enkele kenmerken en setting waarin ontstaan, per sporttak

	n	Kenmerken blessure			Blessures ontstaan tijdens (2)		
		% contact-blessure	% oude blessure	% geleidelijk ontstaan	Training	Wedstrijd	Vrij spelen
Veldvoetbal	148	47%	19%	8%	21%	68%	10%
Buitentennis	29	-	44%	42%	(16%)	48%	34%
Zaalvoetbal	24	(29%)	45%	-	(3%)	77%	(20%)
Hardlopen/joggen/trimmen	22	-	(25%)	(41%)	68%	-	(32%)
Volleybal	21	(22%)	(43%)	(9%)	60%	(28%)	(13%)
Skiën, snowboarden	19	(12%)	(2%)	(3%)	(7%)	(3%)	90%
Veldhockey	19	(34%)	(8%)	(8%)	(21%)	66%	(12%)
Basketbal	18	(14%)	(38%)	(6%)	67%	(20%)	(14%)
Indoortennis	13	(2%)	(30%)	(30%)	(22%)	(31%)	(47%)
Fitness/conditietraining	12	-	(13%)	(20%)	84%	-	(16%)
Squash	11	-	(60%)	(35%)	(24%)	-	(76%)
Totaal	496	28%	26%	14%	30%	41%	27%

Bron: Ongevallen en Bewegen in Nederland, jaarlijkse gemiddelde over 2000/2001

(1) zowel plotseling als geleidelijk ontstane sportblessures, medisch en niet medisch behandeld

(2) exclusief restcategorie 'onbekend'

* en () : n-getallen zijn te klein (<10) voor het maken van een betrouwbare schatting

- : geen waarnemingen, n=0

Tabel 12 Het uitvoeren van preventieve maatregelen (1) en het gebruik van beschermingsmiddelen (2) bij geblesseerde sporters (3)

	n	het uitvoeren van preventieve maatregelen bij de sport waarbij de blessure werd opgelopen	gebruik van beschermingsmiddelen op het moment dat de blessure werd opgelopen
Veldvoetbal	148	88%	78%
Buitentennis	29	90%	(26%)
Zaalvoetbal	24	62%	(30%)
Hardlopen/joggen/trimmen	22	78%	(12%)
Volleybal	21	76%	64%
Skiën, snowboarden	19	(43%)	(24%)
Veldhockey	19	86%	72%
Basketbal	18	84%	(13%)
Indoortennis	13	(57%)	(13%)
Fitness/conditietraining	12	(77%)	(5%)
Squash	11	(75%)	-
Totaal	496	79%	47%

Bron: Ongevallen en Bewegen in Nederland, jaarlijkse gemiddelde over 2000/2001

(1) preventieve maatregelen zoals: warming up, cooling down, tapen, scheenbeschermers, helm, elleboogbeschermers

(2) beschermingsmiddelen zoals: scheenbeschermers, helm, elleboogbeschermers

(3) zowel plotseling als geleidelijk ontstane sportblessures, medisch en niet medisch behandeld

() : n-getallen zijn te klein (<10) voor het maken van een betrouwbare schatting; - : geen waarnemingen, n=0

Tabel 13 Sportdeelname: aantal deelnemers, geslacht, gemiddelde leeftijd en uren per week per sporttak

	Aantal deelnemers per sport (1) (7.3 mln sporters)		% mannen	Gemiddelde leeftijd deelnemer	Gemiddeld aantal uren per week
Fitness/conditietraining	1.100.000	12%	41%	36	2,9
Zwemmen	1.100.000	12%	36%	33	1,8
Veldvoetbal	940.000	10%	94%	22	4,4
Tennis	640.000	7%	57%	38	3,0
Hardlopen/joggen/trimmen	490.000	5%	65%	38	2,4
Fietsen (geen wielrennen)	370.000	4%	65%	49	4,7
Aerobics	350.000	4%	5%	33	1,8
Volleybal	280.000	3%	48%	35	2,7
Turnen/gymnastiek	250.000	3%	16%	28	2,0
Squash	180.000	2%	78%	32	1,4
Totaal deelnames	9.400.000	100%	51%	33	3,1

Bron: Ongevallen en Bewegen in Nederland, jaarlijks gemiddelde 2000/2001

(1) gepercenteerd op het totaal aantal deelnames en niet op het aantal sporters; gemiddeld nemen sporters dus aan 1,3 sporten deel (9.400.000/7.300.000)

Toelichting bij de tabellen:

Tabel 11: Per sporttak wordt aangegeven of sprake was van respectievelijk een contactblessures, een oude blessure of een geleidelijk ontstaan letsel. Daarnaast is voor de blessures waarvan dat bekend is ingedeeld naar drie elkaar uitsluitende mogelijkheden: tijdens training, wedstrijd of alle mogelijkheden daarbuiten. Deze driedeling telt dus op tot 100%.

Tabel 12: In de tabel staat het percentage sporters dat aangeeft dat men bij de sport waarbij men geblesseerd raakte 'maatregelen had genomen om blessures te voorkomen' (zoals warming up, cooling down, tappen, scheen- of gebitsbeschermers braces etc.) en het percentage sporters dat aangeeft dat men bij de sport waarbij men geblesseerd raakte 'beschermingsmiddelen gebruikte'.

Tabel 13: In de tabel staat het aantal sporters vermeld dat aangeeft dat men de afgelopen drie maanden de betreffende sport heeft beoefend. Omdat een deel van de 7.3 miljoen sporters in Nederland meer dan één sport beoefent komt het totaal aantal sportdeelnames uit op 9.4 miljoen. Het percentage geeft aan welk deel van de totale sportbeoefening is toe te schrijven aan de betreffende sporttak (dus niet hoeveel procent van de sporters aan de betreffende sport deelneemt).

7

Verkeersongevallen, medisch behandeld**Tabel 14 Medisch behandelde verkeersongevallen: voertuig slachtoffer**

	Incidentie n=86	Prevalentie n=317
(Bestel)auto	23%	46%
Fiets	41%	25%
Snor/bromfiets	12%	9%
Voetganger	(8%)	6%
Motorfiets	(4%)	6%
Vrachtauto/bus	(2%)	4%
Overig/onbekend	(11%)	5%
Totaal	100%	100%

Bron: Ongevallen en Bewegen in Nederland, jaarlijkse gemiddelde over 2000/2001

() : n-getallen zijn te klein (<10) voor het maken van een betrouwbare schatting

Tabel 15 Medisch behandelde verkeersongevallen: type aanrijding

	Incidentie n=80	Prevalentie n=300
Van opzij	31%	25%
Van voren	17%	25%
Van achteren	(12%)	23%
Meer kanten	(11%)	10%
Overig/onbekend	28%	17%
Totaal	100%	100%

Bron: Ongevallen en Bewegen in Nederland, jaarlijkse gemiddelde over 2000/2001

() : n-getallen zijn te klein (<10) voor het maken van een betrouwbare schatting

Tabel 16 Medisch behandelde verkeersongevallen: politie bij het ongeval

	Incidentie n=86	Prevalentie n=317
Ja	44%	66%
Nee	56%	32%
Onbekend	-	(2%)
Totaal	100%	100%

Bron: Ongevallen en Bewegen in Nederland, jaarlijkse gemiddelde over 2000/2001

() : n-getallen zijn te klein (<10) voor het maken van een betrouwbare schatting

- : geen waarnemingen, n=0

8

Arbeidsongevallen, medisch behandeld**Tabel 17 Medisch behandelde arbeidsongevallen: plaats van het ongeval**

	Incidentie n=64	Prevalentie n=127
Binnen, in het bedrijfspan	67%	62%
Buiten, op het terrein van het bedrijf	15%	17%
Ergens anders	14%	18%
Geen opgave	(4%)	(3%)
Totaal	100%	100%

Bron: Ongevallen en Bewegen in Nederland, jaarlijkse gemiddelde over 2000/2001

() : n-getallen zijn te klein (<10) voor het maken van een betrouwbare schatting

Tabel 18 Medisch behandelde arbeidsongevallen: ongevalsmechanisme

	Incidentie n=64	Prevalentie n=127
Vertillen, verkeerde beweging	30%	21%
Door object	22%	16%
Val van gelijk niveau	8%	16%
Val van vaste trap	3%	(4%)
Val van hoogte	-	(6%)
Overig	37%	36%
Geen opgave	-	(0%)
Totaal	100%	100%

Bron: Ongevallen en Bewegen in Nederland, jaarlijkse gemiddelde over 2000/2001

() : n-getallen zijn te klein (<10) voor het maken van een betrouwbare schatting

- : geen waarnemingen, n=0

Tabel 19 Medisch behandelde arbeidsongevallen: bedrijfstak

	Incidentie n=64	Prevalentie n=127
Industrie/bouwnijverheid	45%	35%
Commerciële dienstverlening	30%	43%
Niet-commerciële dienstverlening	23%	19%
Overig	(3%)	(4%)
Totaal	100%	100%

Bron: Ongevallen en Bewegen in Nederland, jaarlijkse gemiddelde over 2000/2001

() : n-getallen zijn te klein (<10) voor het maken van een betrouwbare schatting

9

Bewegen

Tabel 20 Percentage Nederlanders dat voldoet aan beweegnorm, fitnorm en combinorm

	Beweegnorm		Fitnorm		Combinorm	
	2000 n=8.347 %	2001 n=8.415 %	2000 n=8.347 %	2001 n=8.415 %	2000 n=8.347 %	2001 n=8.415 %
Geslacht	ns	ns	**	**	ns	*
Man	44	44	22	24	54	54
Vrouw	46	45	20	17	52	51
Leeftijd (in jaren)	**	**	**	**	**	**
13-17	54	52	32	35	64	65
18-34	42	44	25	26	54	55
35-54	48	46	20	20	55	54
55-64	44	45	14	16	50	51
65+	41	39	8	7	44	41
Opleiding	**	**	**	**	ns	**
Laag	46	44	16	16	52	51
Midden	46	48	21	23	54	56
Hoog	42	40	22	23	52	51
Werksituatie	**	**	**	**	**	**
Werkend	46	46	23	23	56	55
Scholier/student	47	48	31	32	61	62
Huisvrouw/man	46	43	12	11	50	49
Niet werkend	40	40	11	12	44	44
Herkomst	*	**	ns	ns	*	*
Nederland	46	45	20	20	54	53
Elders	41	36	20	19	49	48
Totaal	45	44	20	20	53	53

Bron: Ongevallen en Bewegen in Nederland, 2000/2001

Chi-kwadraat toets op verschillen tussen de categorieën van de achtergrondvariabelen: ns - niet significant;

* sign. <.05; ** sign. <.01

Tabel 21 Gemiddeld aantal minuten per dag doorgebracht met zware/matige/lichte inspanning en liggen/zitten

	zware inspanning		matige inspanning		lichte inspanning		matige en zware inspanning		zitten / liggen	
	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001
	n=2.415	n=2.500	n=2.415	n=2.500	n=2.415	n=2.500	n=2.415	n=2.500	n=2.415	n=2.500
Geslacht	**	**	ns	ns	**	ns	**	**	**	**
Man	40	44	71	72	75	67	111	116	425	416
Vrouw	24	29	63	64	63	63	88	93	361	375
Leeftijd (in jaren)	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**
13-17	35	43	56	44	28	46	91	87	398	409
18-34	33	41	73	78	81	72	106	119	414	425
35-54	37	39	77	74	80	72	114	113	398	402
55-64	31	40	63	67	59	72	94	107	364	361
65+	17	16	37	47	42	42	54	63	353	350
Opleiding	ns	ns	ns	ns	*	ns	*	ns	**	**
Laag	32	37	64	75	63	65	96	112	368	360
Midden	37	39	77	67	73	73	114	107	392	405
Hoog	29	33	63	66	80	62	92	100	444	435
Werksituatie	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**
Werkend	38	43	80	81	84	78	118	124	415	421
Scholier/student	30	34	51	41	48	42	81	74	424	432
Huisvrouw/man	24	37	56	62	48	49	80	99	303	307
Niet werkend	20	19	41	45	46	48	61	64	373	365
Herkomst	ns	ns	ns	ns	ns	ns	ns	ns	ns	ns
Nederland	33	36	67	69	70	66	100	105	393	398
Elders	23	50	64	50	50	49	87	101	374	365
Totaal	32	37	67	68	69	65	99	104	392	396

Bron: Ongevallen en Bewegingen in Nederland, 2000/2001

ANOVA-toets op verschillen tussen de categorieën van de achtergrondvariabelen: ns - niet significant; * sign. <.05;

** sign. <.01

Tabel 22 Mening van de bevolking over eigen bewegen en fitheid

	Beweegt naar eigen inzicht genoeg		Wil meer bewegen in komende 6 maanden		Gerapporteerde goede fitheid	
	2000	2001	2000	2001	2000	2001
	n=2.415 %	n=2.500 %	n=2.415 %	n=2.500 %	n=2.415 %	n=2.500 %
Geslacht	ns	**	*	ns	**	**
Man	65	67	48	45	72	72
Vrouw	65	60	44	48	65	62
Leeftijd (in jaren)	**	**	**	**	**	**
13-17	72	75	51	50	65	69
18-34	57	56	55	57	63	64
35-54	62	59	46	49	71	66
55-64	68	72	44	35	71	72
65+	78	75	29	27	72	71
Opleiding	**	**	**	**	ns	**
Laag	71	71	39	37	68	64
Midden	60	60	51	51	67	67
Hoog	60	55	49	54	73	71
Werk situatie	**	**	**	**	**	ns
Werkend	61	59	50	52	70	68
Scholier/student	64	70	55	55	64	64
Huisvrouw/man	71	70	38	39	65	66
Niet werkend	71	70	36	31	67	66
Herkomst	*	**	*	**	ns	ns
Nederland	65	64	45	45	69	67
Elders	58	49	54	73	64	67
Totaal	65	63	46	46	68	67

Bron: Ongevallen en Bewegen in Nederland, 2000/2001

Chi-kwadraat toets op verschillen tussen de categorieën van de achtergrondvariabelen: ns - niet significant;

* sign.<.05; **sign. <.01

Toelichting bij de tabellen:

Tabel 20: In deze tabel wordt het percentage Nederlanders weergegeven dat aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen, de Fitnorm of een combinatie van beide normen voldoet naar geslacht, leeftijd, opleiding, werksituatie en herkomst.

Getoetst is op de significantie voor de verschillen tussen de categorieën van de achtergrondkenmerken. Tussen de beide jaren 2000 en 2001 doen zich slechts kleine verschillen voor.

Tabel 21: Het aantal minuten zware, matige en lichte inspanning per dag wordt in beeld gebracht voor de Nederlandse bevolking naar geslacht, leeftijd, opleiding, werksituatie en herkomst. Eveneens is het aantal minuten inactiviteit in beeld gebracht (zitten/liggen). Getoetst is op de significantie voor de verschillen tussen de categorieën van de achtergrondkenmerken. Tussen de beide jaren 2000 en 2001 doen zich slechts kleine verschillen voor.

Tabel 22: Voor de vraag of men van zichzelf vindt dat men voldoende beweegt en voor de vraag of men de komende 6 maanden meer wil gaan bewegen was als antwoord ja of nee mogelijk. Bij de beantwoording van deze vragen doen zich naar geslacht, leeftijd, opleiding, werksituatie en herkomst significante verschillen voor. De laatste twee kolommen berusten op een vraag naar de lichamelijke conditie (antwoordcategorieën goed, matig en slecht). In de kolommen staat het percentage respondenten dat vindt dat zij een goede conditie hebben. Ook hier doen zich significante verschillen voor naar de onderscheiden achtergrondkenmerken.